Sprawozdanie

z monitoringu zgodności z prawem przebiegu zgromadzenia „Marsz Niepodległości" w dniu 11 listopada 2026 roku

I. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA 1

II. CZYNNOŚCI MONITORINGU W DNIU ZGROMADZENIA 2

III. OBSERWACJE SZCZEGÓŁOWE 3

1) Miasteczko Niepodległości 3
2) Msza Święta 4
3) Otwarcie zgromadzenia 4
4) Organizacja i zabezpieczenie zgromadzenia 5
5) Uczestnicy Marszu Niepodległości 5
6) Dojazd uczestników i czynności Policji 6
7) Przebieg przemarszu 8
8) Występy muzyczne i artystyczne na błoniach Stadionu Narodowego 9
9) Zaobserwowane incydenty bez wpływu na pokojowy przebieg całego zgromadzenia 10
10) Pomoc medyczna 11
11) Symbolika stosowana przez uczestników Marszu Niepodległości 11
12) Hasła wykorzystywane przez uczestników wydarzenia 12

IV. STANOWISKO POLICJI 15

V. ROZPORZĄDZENIE PORZĄDKOWE WOJEWODY MAZOWIECKIEGO Z DNIA 16 PAŹDZIERNIKA 2026 R. W SPRAWIE WPROWADZENIA ZAKAZU NOSZENIA, PRZEMIESZCZANIA I UŻYWANIA WYROBÓW PIROTECHNICZNYCH NA TERENIE M. ST. WARSZAWY W DNIU 11 LISTOPADA 2026 R. . 17

VI. WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEGO MONITORINGU PRZEBIEGU ZGROMADZENIA 20

I. Podstawa sporządzenia sprawozdania

1. W dniu 2 listopada 2026 r. z inicjatywy Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości" zawarte zostało pomiędzy Stowarzyszeniem a Fundacją Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris (dalej jako: „Instytut Ordo Iuris", „Instytut") *Porozumienie o monitoringu zgodności z prawem przebiegu zgromadzenia „Marsz Niepodległości" w dniu 11 listopada 2026 roku.* Zgodnie z postanowieniami porozumienia, Instytut Ordo Iuris objął monitoringiem prawnym zarówno przebieg zgromadzenia „Marsz Niepodległości" w dniu 11 listopada 2026 roku pod kątem jego zgodności z prawem, jak i czynności administracji publicznej w czasie uroczystości.

2. Porozumienie zastrzegało **pełną niezależność Instytutu Ordo Iuris** w prowadzeniu monitoringu oraz w sporządzeniu sprawozdania końcowego. Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości" gwarantowało prawnikom Instytutu Ordo Iuris dostęp do spotkań organizacyjnych poprzedzających wydarzenie, a w dniu wydarzenia zobowiązało się umożliwić prowadzenie szerokiego monitoringu na

wszystkich poziomach organizacji wydarzenia, włącznie z dostępem do bieżącej komunikacji krótkofalowej Straży Marszu Niepodległości.

3. Zgodnie z porozumieniem w terminie do dnia 18 listopada 2026 roku Instytut Ordo Iuris zobowiązał się opublikować pisemne sprawozdanie z czynności monitoringu, bez prawa korekt ze strony Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości".

II. Czynności monitoringu w dniu zgromadzenia

4. Po konsultacjach ze Stowarzyszeniem „Marsz Niepodległości" Instytut Ordo Iuris wskazał następujących obserwatorów:

- adw. Magdalenę Majkowską
- adw. Jerzego Kwaśniewskiego
- adw. Magdalenę Leszczyńską
- adw. Pawła Szafrańca
- adw. Nikodema Bernaciaka
- adw. dr. Bartosza Lewandowskiego
- adw. Łukasza Masztalerza
- adw. Oskara Kochmana
- adw. Marcina Iwanowskiego
- r.pr. Judytę Garwacką-Polisiak
- r.pr. dr. Krystiana Jabłońskiego
- r.pr. Michała Pawlaka
- r.pr. Szymona Gajdę
- r.pr. Dariusza Lasockiego
- apl. adw. Kamila Smulskiego
- apl. adw. Beatę Trochanowską
- apl. adw. Aleksandrę Siwek
- apl. adw. Weronikę Przebierałę
- apl. radc. Rafała Walucha
- Ewelinę Florczak – barrister prawa Anglii i Walii (niepraktykującą)
- Bartosza Florka
- Faustynę Andrearczyk
- Joannę Kos
- Stanisława Paszkiewicza
- Przemysława Majkowskiego
- Łukasza Koladę
- Aleksandra Kusia

rozmieszczonych w różnych miejscach zgromadzenia, tj.:

a. obecnych w sztabie Marszu Niepodległości od godziny 9:00 do zakończenia zgromadzenia;

b. obecnych w punkcie kontroli transparentów ulokowanym na skrzyżowaniu ul. Kruczej i al. Jerozolimskich na trasie zgromadzenia, którego zadaniem była weryfikacja zgodności z prawem prezentowanych transparentów oraz zachowania uczestników zgromadzenia;

c. towarzyszących przedstawicielowi Prezydenta m.st. Warszawy, o którym mowa w art. 17 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1389 ze zm.; dalej jako: „Prawo o zgromadzeniach");

d. przemieszczających się na czele Marszu i w różnych blokach zgromadzenia.

III. Obserwacje szczegółowe

1) Miasteczko Niepodległości

5. O godzinie 9:00 w Pasażu Wisławy Szymborskiej przy Pałacu Kultury i Nauki rozpoczęło się Miasteczko Niepodległości, określane jako tzw. strefa przedmarszowa, w której na uczestników Marszu czekały atrakcje patriotyczne oraz stoiska ponad 50 różnych organizacji pozarządowych. W Miasteczku Niepodległości można było znaleźć stoiska m.in. Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości", Stowarzyszenia Młodzież Wszechpolska, Fundacji Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris oraz Centrum Życia i Rodziny, Ruchu Narodowego, Związku Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych, portalu Nowy Ład, europejskiej inicjatywy obywatelskiej Save Europe Act, wydawnictwa Te Deum, Fundacji Wolność i Własność, Biblioteki Wolności „Najwyższy Czas", Capitalbook.pl, Stowarzyszenia Wspólnota i Pamięć, Rycerstwa Niepokalanej, Stowarzyszenia Kultury Chrześcijańskiej im. Piotra Skargi oraz NSZZ „Solidarność". Własne stoiska miały również telewizja wPolsce24, Telewizja Republika oraz „Gazeta Polska".

6. W strefie przedmarszowej działał także punkt prasowy, w którym wydawano plakietki dla przedstawicieli mediów.

7. W Miasteczku Niepodległości wydawano identyfikatory wolontariuszom pomagającym w organizacji i przebiegu Marszu Niepodległości, tj. strażnikom Straży Marszu Niepodległości, służbie medycznej, zespołowi fotograficznemu/video, prawnikom, a także osobom kwestującym.

8. Obok strefy przedmarszowej znajdował się punkt zbiórki dla strażników Straży Marszu Niepodległości, którzy odpowiadali ze strony organizatorów

zgromadzenia za nadzorowanie porządku i bezpiecznego przebiegu Marszu Niepodległości.

9. W pobliżu Miasteczka Niepodległości ustawiono kilkanaście sanitariatów. Należy zaznaczyć, że ustawa Prawo o zgromadzeniach nie wymaga od organizatora zgromadzenia zapewnienia tego rodzaju infrastruktury.
10. Tegoroczna oferta tzw. strefy przedmarszowej zawierała atrakcje również dla najmłodszych. W dużej strefie dziecka czekali zespół Bąbel Ziąbel i Pan Sprężynka wraz z repertuarem dla dzieci, a ponadto przygotowano malowanie twarzy oraz patriotyczne kolorowanki.
11. Na scenie Miasteczka wystąpił raper Stryju, który w blisko 50-minutowym występie przedstawił historię Polski. Nie zabrakło także koncertu muzyki łowieckiej. Miłośników sportów siłowych mogły z kolei zainteresować zawody w wyciskaniu na ławce poziomej.
12. Na scenie tzw. strefy przedmarszowej odbyła się debata „Prawa mniejszości w Polsce w epoce globalizmu". Uczestnicy strefy mogli też wysłuchać wystąpień mówców z organizacji narodowych oraz prorodzinnych.
13. Na terenie Miasteczka Niepodległości **nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości ani incydentów o charakterze porządkowym**. Nie odnotowano też żadnych nielegalnych punktów sprzedaży pirotechniki.

2) Msza Święta

14. O godzinie 11:00 odbyła się uroczysta Msza Święta w kościele pw. Wszystkich Świętych przy Placu Grzybowskim 3/5 w Warszawie, odprawiona w intencji Ojczyzny. Kościół był wypełniony wiernymi po brzegi, a w liturgii uczestniczyło około 20 katolickich duchownych. Teren przy kościele przed, w trakcie i po zakończeniu Mszy św. zabezpieczali strażnicy Straży Marszu Niepodległości.

3) Otwarcie zgromadzenia

15. Przed oficjalnym otwarciem głównego zgromadzenia, ze sceny ulokowanej na rondzie im. Romana Dmowskiego, jak co roku odmawiany był różaniec. Po jego zakończeniu uczestnicy skandowali hasła „Cześć i chwała bohaterom!", „Bóg, Honor, Ojczyzna!" oraz „Polak w Polsce gospodarzem!". Następnie odśpiewano hymn państwowy, czemu towarzyszyło odpalenie przez część uczestników rac świetlnych.
16. Zgromadzenie publiczne pn. „Marsz Niepodległości" oficjalnie rozpoczęło się około godziny 14:30. Organizatorzy przekazali informacje porządkowe, w tym

poinformowali uczestników o zakazie posiadania i używania środków pirotechnicznych. Ze sceny dwukrotnie przekazano komunikat o obecności na zgromadzeniu prawników Instytutu Ordo Iuris, gotowych udzielić pomocy prawnej w razie jakichkolwiek problemów i czuwających nad tym, aby każdy uczestnik zgromadzenia bezpiecznie powrócił do domu.

4) Organizacja i zabezpieczenie zgromadzenia

17. Należy zaznaczyć, że organizatorzy zgromadzenia dołożyli należytych starań w celu zapewnienia bezpieczeństwa jego uczestnikom. O prawidłowy przebieg wydarzenia dbała m.in. Straż Marszu Niepodległości, która przez cały rok jest systematycznie szkolona i przygotowywana do działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa. To kilkusetosobowa formacja, której strażnicy mieli na sobie pomarańczowe, odblaskowe kamizelki z napisem „Straż Marszu Niepodległości" i logotypem formacji. Strażnicy nosili ponadto widoczne identyfikatory członków formacji. Wszystko to umożliwiło odpowiednie zabezpieczenie wydarzenia, a także należytą reakcję w razie potencjalnych zakłóceń oraz prowokacji.

18. W trakcie wydarzenia Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości" na terenie całego zgromadzenia prowadziło kwestę, podczas której wolontariusze zbierali środki finansowe na pokrycie kosztów organizacji Marszu Niepodległości. Zbiórka została uprzednio prawidłowo zgłoszona do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Dobrowolne datki były zbierane do zaplombowanych puszek opisanych jako Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości" i oznaczonych logotypem Stowarzyszenia. Kwestujący wolontariusze nosili w widocznym miejscu identyfikatory z numerem zbiórki i terminem ważności oraz kamizelki odblaskowe ułatwiające ich identyfikację.

5) Uczestnicy Marszu Niepodległości

19. Zgodnie z szacunkami organizatorów wydarzenia w tegorocznym Marszu Niepodległości uczestniczyło do nawet jednego miliona osób. Był to zatem najliczniejszy Marsz Niepodległości w historii inicjatywy.

20. W Marszu Niepodległości wziął udział Prezydent RP dr Karol Nawrocki. Z uwagi na obecność głowy państwa zgromadzenie zabezpieczali funkcjonariusze Służby Ochrony Państwa, do której ustawowych zadań należy ochrona Prezydenta RP (art. 3 pkt 1 a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa, Dz.U. z 2018 r. poz. 138 ze zm.).

21. Uczestnikami zgromadzenia była przede wszystkim młodzież w wieku szkolnym i studenckim oraz rodziny z dziećmi, w tym z niemowlętami. W Marszu uczestniczyli także seniorzy, przedstawiciele różnych grup zawodowych (m.in. górnicy, hutnicy, rolnicy, myśliwi, nauczyciele oraz prawnicy), środowisk kombatanckich, samorządowcy oraz działacze społeczni. Obecne były liczne środowiska społeczno-polityczne, w tym: Stowarzyszenie Młodzież Wszechpolska, maszerujące we własnej kolumnie, Ruch Narodowy na czele z jego prezesem – wicemarszałkiem Sejmu Krzysztofem Bosakiem, Konfederacja Korony Polskiej wraz z prezesem Grzegorzem Braunem oraz Nowa Nadzieja Sławomira Mentzena. Licznie stawili się politycy Prawa i Sprawiedliwości z prezesem Jarosławem Kaczyńskim.

22. W Marszu można było spotkać ponadto przedstawicieli środowisk katolickich (m.in. Blok Różańcowy), konserwatywnych (skupionych w ramach „Bloku Konserwatywnego"), ruchów monarchistycznych, a także licznych reprezentantów organizacji narodowych z całej Europy (m.in. węgierski Ruch Naszej Ojczyzny).

6) Dojazd uczestników i czynności Policji

23. Ważnym elementem przygotowań do manifestacji były wyjazdy autokarowe z całej Polski, na które uczestnicy mogli się zgłosić poprzez wypełnienie formularza zgłoszeniowego na oficjalnej stronie Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości".

24. W okresie poprzedzającym zgromadzenie do Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości" docierały z różnych części kraju informacje, że funkcjonariusze Policji kontaktowali się telefonicznie z organizatorami wyjazdów autokarowych, żądając przekazania pełnych list uczestników. Przedstawiciele organizatorów wskazywali przy tym, że w latach ubiegłych funkcjonariusze wielokrotnie przeszukiwali bagaże uczestników wyjazdów, spisywali wszystkie osoby podróżujące autokarami, a w niektórych przypadkach fotografowali uczestników wraz z okazywanym przez nich dowodem osobistym.

25. Należy podkreślić, że ani Prawo o zgromadzeniach, ani ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. Nr 30, poz. 179 ze zm.; dalej jako „ustawa o Policji") nie nakładają na organizatora wyjazdu – osobę prywatną, stowarzyszenie czy parafię – obowiązku sporządzania ani przekazywania Policji listy uczestników. Obowiązek udostępniania Policji danych ustawa nakłada wprost na organy, służby i instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej (art. 20 ust. 1d ustawy o Policji), natomiast do organizacji społecznych i przedsiębiorców innych niż prowadzący działalność w zakresie użyteczności publicznej Policja może jedynie zwracać się o pomoc (art. 15 ust. 1 pkt 7 ustawy o Policji), której udzielenie jest

dobrowolne. Obowiązek wydania danych może powstać dopiero w ramach toczącego się postępowania – w szczególności na podstawie żądania wydania rzeczy (art. 217 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego). Organizator wyjazdu, będący administratorem danych osobowych uczestników, przekazując je bez podstawy prawnej narażałby się przy tym na zarzut naruszenia art. 6 ust. 1 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych z dnia 27 kwietnia 2016 r.; Dz.Urz.UE.L Nr 119, str. 1).

26. . Z kolei fotografowanie osoby, której tożsamość została już ustalona na podstawie dokumentu, nie znajduje oparcia w art. 20 ust. 1aa ustawy o Policji, dopuszczającym pozyskiwanie wizerunku twarzy wyłącznie wtedy, gdy jest to niezbędne do jednoznacznej identyfikacji lub ustalenia tożsamości.

27. W odpowiedzi na te sygnały Instytut Ordo Iuris przed dniem zgromadzenia opracował dla organizatorów wyjazdów i uczestników instrukcję wskazującą granice dopuszczalnych czynności Policji – w zakresie żądań przekazania list uczestników, kontroli autokarów w trasie, legitymowania, kontroli osobistej i przeglądania bagaży, sprawdzeń prewencyjnych oraz fotografowania uczestników – a także przysługujące w tym zakresie środki prawne.

28. W dniu zgromadzenia Instytut Ordo Iuris otrzymał telefoniczne zgłoszenie od uczestnika Marszu, według którego zablokowany został wjazd do Warszawy od strony Sulejówka, a autokary z uczestnikami nie mogły wjechać do miasta. Należy podkreślić, że ewentualne utrudnianie uczestnikom dojazdu na niezakazane zgromadzenie, niewynikające z obiektywnych przyczyn związanych z bezpieczeństwem lub organizacją ruchu, stanowiłoby ingerencję w wolność zgromadzeń gwarantowaną w art. 57 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483; dalej jako: „Konstytucja RP") oraz art. 11 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie 4 listopada 1950 r. (dalej jako: „Konwencja"), wymagającą uzasadnienia w świetle przesłanek określonych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

29. Zastrzeżenia z prawnego punktu widzenia budzi praktyka legitymowania. Jeden z obserwatorów odnotował legitymowanie przez funkcjonariuszy Policji przypadkowych osób, w tym osób pojedynczych, nieporuszających się w grupie. Niektóre z nich zapraszano do radiowozów. Art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji przewiduje możliwość legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości przy wykonywaniu ustawowych czynności, jednak w ocenie obserwatora obecnego przy zdarzeniach **w opisanych sytuacjach brak było okoliczności faktycznych**

uzasadniających podjęcie tej czynności. Utrwalenie takiej praktyki prowadziłoby do sytuacji, w której można legitymować każdego uczestnika zgromadzenia, niezależnie od tego, czy okoliczności to uzasadniają. Należy przypomnieć, że legitymowanie stanowi ingerencję w prawo do prywatności (art. 47 Konstytucji RP, art. 8 Konwencji), a podejmowanie go wobec osób zmierzających na zgromadzenie publiczne bez indywidualnej, faktycznej podstawy może wywoływać efekt mrożący w odniesieniu do korzystania z wolności zgromadzeń (art. 57 Konstytucji RP, art. 11 Konwencji). Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej jako: „ETPC") uznał za naruszenie art. 8 Konwencji stosowanie przez policję uprawnień do zatrzymywania i przeszukiwania osób bez wymogu uzasadnionego podejrzenia (wyrok ETPC z dnia 12 stycznia 2010 r. w sprawie Gillan i Quinton przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, skarga nr 4158/05). Policjanci, wykonując czynności służbowe, są przy tym obowiązani respektować godność ludzką oraz przestrzegać i chronić prawa człowieka (art. 14 ust. 3 ustawy o Policji). Praktykę legitymowania osób zmierzających na Marsz Niepodległości odnotowywano także w sprawozdaniach z monitoringu z lat 2024 i 2025, co wskazuje na jej utrwalanie się.

7) Przebieg przemarszu

30. Przed czołem Marszu ustawili się motocykliści z klubów motocyklowych, rekonstruktorzy historyczni oraz zabytkowe ciągniki.

31. Na balkonach przy trasie Marszu zaobserwowano kilka starszych kobiet, które, machając, pozdrawiały uczestników. Maszerujący reagowali na to entuzjastycznie, m.in. odśpiewując „Sto lat".

32. Na Moście Poniatowskiego, w pobliżu Stadionu Narodowego, został zawieszony wielkoformatowy transparent Młodzieży Wszechpolskiej pod hasłem „Gang Tuska Atakuje". Grafika, stylizowana na okładkę popularnej serii gier komputerowych Grand Theft Auto (GTA), w satyryczny sposób przedstawiała premiera Donalda Tuska oraz inne postacie obozu rządowego, nawiązując do kontrowersji i wydarzeń związanych z działalnością obecnego rządu, będących przedmiotem krytyki w debacie publicznej. Na transparencie umieszczono ponadto hasło „Pokonaj Tuska razem z nami, dołącz do nas" wraz z logotypem Młodzieży Wszechpolskiej. Wypowiedzi o takim charakterze, wymierzone w osoby sprawujące najwyższe funkcje publiczne, korzystają ze szczególnie szerokiej ochrony w ramach wolności wyrażania poglądów (art. 54 ust. 1 Konstytucji RP, art. 10 Konwencji). ETPC konsekwentnie wskazuje, że granice dopuszczalnej krytyki są szersze w odniesieniu do polityków niż osób prywatnych (wyrok ETPC z dnia 8 lipca 1986 r. w sprawie Lingens przeciwko Austrii, skarga nr 9815/82), a

satyra – jako forma ekspresji artystycznej i komentarza społecznego, która z natury rzeczy posługuje się przerysowaniem – podlega ochronie także wtedy, gdy ma charakter prowokacyjny (wyrok ETPC z dnia 25 stycznia 2007 r. w sprawie Vereinigung Bildender Künstler przeciwko Austrii, skarga nr 68354/01; wyrok ETPC z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie Eon przeciwko Francji, skarga nr 26118/10).

33. Na trasie przemarszu co kilkadziesiąt metrów rozstawione były wieżyczki z nagłośnieniem, z których stale nadawano komunikaty, skandowano hasła oraz puszczano muzykę. Obserwatorzy odnotowali jednak niewystarczającą siłę nagłośnienia, co uniemożliwiało części osób obecnych na zgromadzeniu zidentyfikowanie, jakie komunikaty, hasła i punkty pochodzą od organizatorów, a co jest inicjatywą oddolną lub potencjalnie sprzeczną z ideą wydarzenia. Nagłośnienie ulokowane na rondzie im. Romana Dmowskiego, czyli w miejscu rozpoczęcia Marszu Niepodległości, oraz na błoniach Stadionu Narodowego, czyli w miejscu zakończenia Marszu Niepodległości, nie budziło podobnych zastrzeżeń. Analogiczne uwagi zostały sformułowane w sprawozdaniu z monitoringu Marszu Niepodległości w 2025 roku, wobec czego **wzmocnienie nagłośnienia na trasie przemarszu należy rekomendować organizatorom** jako jeden z priorytetów przy przygotowaniu kolejnych edycji wydarzenia.

34. Należy zaznaczyć, że przewodniczący zgromadzenia publicznego skutecznie koordynował w tym samym czasie szereg procesów organizacyjnych związanych z przebiegiem Marszu, co przekładało się bezpośrednio na prawidłowy i bezpieczny przebieg manifestacji.

35. Marsz Niepodległości zgodnie z planem zakończył się na błoniach Stadionu Narodowego, gdzie organizatorzy przygotowali scenę oraz punkty gastronomiczne.

8) Występy muzyczne i artystyczne na błoniach Stadionu Narodowego

36. Na scenie na błoniach Stadionu Narodowego występowali przedstawiciele organizacji narodowych, zaproszeni goście oraz artyści: Basti, IRYDION, Luxtorpeda oraz Zespół Kresowy z Rybnicy (Naddniestrze). Organizatorzy intonowali ze sceny patriotyczne hasła takie jak „Cześć i chwała bohaterom", które następnie skandował tłum zebrany na błoniach. Odśpiewano także „Rotę" autorstwa Marii Konopnickiej.

37. Uczestnicy po dotarciu na błonia Stadionu Narodowego udawali się do swoich autokarów, prywatnych pojazdów, na stację metra oraz stacje kolejowe w celu powrotu do domów. Powrót przebiegał spokojnie, kierowcy autokarów zostali odpowiednio wcześniej poinformowani przez organizatorów wyjazdów i

Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości" o możliwości zaparkowania na błoniach Stadionu Narodowego, co znacznie ułatwiło zebranie się licznych kilkudziesięcioosobowych grup i wyjazd powrotny.

9) Zaobserwowane incydenty bez wpływu na pokojowy przebieg całego zgromadzenia

38. Podczas Marszu Niepodległości zaobserwowano incydenty z udziałem uczestników Marszu, **o niewielkim znaczeniu dla pokojowego przebiegu całego zgromadzenia**, opisane poniżej.

39. Pomimo apelów organizatorów zgromadzenia, w trakcie Marszu doszło do sporadycznego używania materiałów pirotechnicznych. Żaden z zaobserwowanych przypadków nie stanowił bezpośredniego zagrożenia dla uczestników Marszu. Używanie rac świetlnych podczas zgromadzenia może wypełniać znamiona wykroczenia z art. 52 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. 1971 Nr 12 ze zm.; dalej jako: „KW") lub art. 83 § 1 KW. Odrębnej oceny wymaga opisany w komunikacie Policji przypadek rzucenia racą w funkcjonariuszkę (część IV sprawozdania), który – w razie potwierdzenia okoliczności faktycznych – może wypełniać znamiona przestępstwa naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego (art. 222 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz.U. Nr 88, poz. 553; dalej jako: „KK"). Zdarzenie to nie zostało bezpośrednio zaobserwowane przez obserwatorów Instytutu Ordo Iuris.

40. Prawnicy biorący udział w manifestacji w charakterze obserwatorów w trakcie zgromadzenia sporadycznie zaobserwowali uczestników wydarzenia spożywających alkohol. W pojedynczych przypadkach osoby nietrzeźwe były wyprowadzane z tłumu przez znajomych, bez agresji czy oporu. Za spożywanie napojów alkoholowych w miejscach i czasie masowych zgromadzeń może grozić kara grzywny na podstawie art. 43^1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. Nr 35, poz. 230 ze zm.).

41. Obserwatorzy odnotowali, że w okolicach ronda im. Romana Dmowskiego kilkunastu mężczyzn weszło na dachy przystanków autobusowych i tramwajowych, traktując je jako punkt widokowy. W okolicach zejścia na stację Warszawa Powiśle doszło do próby wejścia na dach wiaty przystankowej, jednak została ona zablokowana przez Straż Marszu Niepodległości. Zachowanie polegające na wejściu na wiaty przystanków autobusowych czy inne elementy infrastruktury może zostać zakwalifikowane jako niszczenie, uszkodzenie lub uczynienie za niezdatną do użytku cudzej rzeczy i rodzić – w zależności od

wysokości szkody – odpowiedzialność karną (art. 288 KK) albo na gruncie Kodeksu wykroczeń (art. 124 § 1 KW – w przypadku szkody nieprzekraczającej 800 zł). Zachowanie takie może zostać ponadto uznane za wybryk zakłócający spokój lub porządek publiczny, rodzący odpowiedzialność z art. 51 KW.

10) Pomoc medyczna

42. Nad bezpieczeństwem uczestników manifestacji czuwał zespół medyczny, składający się z blisko 200 ratowników w patrolach pieszych oraz kilkudziesięciu zespołów ratownictwa medycznego w punktach stałych. W razie potrzeby uczestnicy niezwłocznie umożliwiali przejazd karetkom, które kilkukrotnie poruszały się po trasie zgromadzenia.

43. W rejonie warszawskiej „Patelni", przy stacji metra Centrum, doszło do zasłabnięcia kobiety, która następnie doznała napadu padaczkowego. Z uwagi na tłok jeden z mężczyzn wszedł na dach szybu windy przy stacji metra i z podwyższenia nakierowywał medyków, wskazując im drogę przez zgromadzony tłum. Dzięki szybkiej reakcji medyków i odpowiedzialnej postawie pozostałych uczestników zgromadzenia kobieta została sprawnie przetransportowana do karetki. Zachowanie mężczyzny, który w celu ułatwienia dotarcia medykom do poszkodowanej wszedł na element infrastruktury, służyło ratowaniu zdrowia i życia człowieka, a zatem – nawet gdyby co do zasady podlegało ocenie w świetle przepisów omówionych w części III pkt 9 sprawozdania – pozostawało usprawiedliwione działaniem w stanie wyższej konieczności (art. 16 § 1 KW).

44. Należy zaznaczyć, że ustawa Prawo o zgromadzeniach nie wymaga od organizatora zgromadzenia zapewnienia obecności służby medycznej. Działanie w tym zakresie pozostawało wyłącznie inicjatywą Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości".

11) Symbolika stosowana przez uczestników Marszu Niepodległości

45. Jak co roku dominującą symboliką stosowaną przez uczestników Marszu Niepodległości były narodowe barwy biało-czerwone. Na czele pochodu niesiono baner z hasłem tegorocznego Marszu Niepodległości „POLAK W POLSCE GOSPODARZEM" oraz z logotypem Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości". Na czele Marszu niesiono także relikwie patrona Polski św. Andrzeja Boboli, które na co dzień znajdują się w kaplicy Pałacu Prezydenckiego.

46. Na manifestacji obecne były też symbole poszczególnych partii politycznych (Ruchu Narodowego, Nowej Nadziei, Konfederacji Korony Polskiej, Prawa i Sprawiedliwości), a także organizacji społecznych (m.in. klubów Gazety Polskiej

oraz Obozu Narodowo-Radykalnego) i środowisk kibicowskich. Widoczne były ponadto flagi państwowe z nazwami miejscowości lub regionów, m.in. Wadowice, Rawa Mazowiecka, Kraków, a także symbolika polskiego obozu narodowego (dominowały zielone flagi tzw. szturmówki ze Szczerbcem – historycznym mieczem koronacyjnym królów Polski, owiniętym biało-czerwoną wstęgą).

47. W ubiorze uczestników przeważała kolorystyka biało-czerwona. Liczne osoby biorące udział w zgromadzeniu miały patriotyczne szaliki z napisem „POLSKA", a także czapki w patriotycznych barwach. Mnóstwo uczestników nosiło na lewym ramieniu biało-czerwone opaski, często dodatkowo ze znakiem Polski Walczącej. Wiele kobiet miało we włosach biało-czerwone wianki z kwiatów.

48. Obserwatorzy z ramienia Instytutu Ordo Iuris odnotowali ponadto liczną obecność flag państw obcych, m.in. Węgier, Słowacji, Stanów Zjednoczonych oraz Irlandii.

12) Hasła wykorzystywane przez uczestników wydarzenia

49. **„Polak w Polsce gospodarzem"** – to hasło przewodnie Marszu Niepodległości w 2026 roku. Odwołuje się do postulatu, aby o kierunkach polityki państwa i kształcie życia społeczno-politycznego decydowali jego obywatele. Akcentuje ono znaczenie suwerenności państwowej, zachowania polskiej tożsamości narodowej i kulturowej oraz ochrony interesów narodu polskiego. Jest także wykorzystywane w debacie o polityce migracyjnej i relacjach Polski z organizacjami międzynarodowymi jako wyraz postulatu zachowania samodzielności decyzyjnej państwa.

50. Hasło to stało się także przedmiotem oceny w postępowaniu karnym dotyczącym wypowiedzi formułowanych w debacie o polityce migracyjnej. Sąd Rejonowy w Zamościu wyrokiem z dnia 16 lipca 2026 r. nieprawomocnie uznał Oliwię Olejniczak – 21-letnią uczestniczkę manifestacji „Stop imigracji", za winną publicznego nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, rasowych i wyznaniowych (art. 256 § 1 KK), wymierzając jej karę grzywny w wysokości 300 stawek dziennych po 10 zł oraz orzekając podanie wyroku do publicznej wiadomości. Element „nawoływania" Sąd oparł m.in. na wezwaniu zebranych właśnie do skandowania hasła „Polak w Polsce gospodarzem". Obrona, prowadzona przez prawników Instytutu Ordo Iuris, wniosła do Sądu Okręgowego w Zamościu apelację, zaskarżając wyrok w całości i domagając się uniewinnienia oskarżonej. Fakt, że hasło przewodnie tegorocznego Marszu Niepodległości zostało przywołane w motywach wyroku skazującego za nawoływanie do nienawiści, unaocznia efekt mrożący, jaki tego rodzaju rozstrzygnięcia mogą wywoływać w odniesieniu do wolności wypowiedzi.

51. **„Bóg, Honor, Ojczyzna"** – to hasło jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych motywów patriotycznych w Polsce. Jest to także oficjalna dewiza Wojska Polskiego. Jej interpretacja to: „Ojczyźnie wszystko, prócz miłości Boga najwyższego i Honoru".

52. **„Cześć i chwała bohaterom"** – skandowane jako wyraz hołdu wobec osób, które poświęciły życie lub zdrowie w walce o wolność Polski. Często wznosi się je podczas uroczystości ważnych dla pamięci narodowej. Hasło to ma charakter symboliczny i służy umacnianiu pamięci o bohaterach narodowych, oddaniu im czci, a także budowaniu postaw patriotycznych w społeczeństwie.

53. **„Wielka Polska Katolicka"** – uczestnicy skandując to hasło, deklarowali poparcie dla wizji Polski silnej, suwerennej i opartej na wartościach chrześcijańskich, jako fundamentu moralnego, kulturowego i społecznego Polski.

54. **„Młodość, Wiara, Nacjonalizm"** – hasło od lat skandowane przez działaczy Młodzieży Wszechpolskiej. Młodzież Wszechpolska jako największa młodzieżowa organizacja narodowa w Polsce deklaruje formację młodych Polaków w duchu narodowo-katolickim i odnoszenie się do tradycji ruchu narodowego.

55. **„Raz sierpem, raz młotem w czerwoną hołotę"** – to tradycyjne, polskie hasło antykomunistyczne. Było już znane w czasie demonstracji wolnościowych w PRL. Określenie „czerwona hołota" albo „czerwona zaraza" było używane wobec komunistów, zwłaszcza rosyjskiej proweniencji. O „czerwonej zarazie" pisał Józef Szczepański, poeta powstania warszawskiego. W latach 80. powstał utwór „Nie chcemy komuny", w którym czytamy m.in. „Nie chcemy komuny, podnieśmy więc głos, by protest do Kremla aż dotarł. Weźmiemy w swe ręce parszywy nasz los, niech zadrży czerwona hołota!".

56. **„Chłopak, dziewczyna – normalna rodzina"** – hasło to odwołuje się do wartości narodowo-konserwatywnych i prorodzinnych. Jego główne założenia to afirmacja tradycyjnego modelu rodziny, której fundamentem jest małżeństwo rozumiane jako związek kobiety i mężczyzny. Jest to jednocześnie odrzucenie modeli alternatywnych oraz przemian obyczajowych.

57. **„Nie czerwona, nie tęczowa, tylko Polska narodowa"** – jedno z najpopularniejszych haseł polskiego obozu narodowego, wyrażające sprzeciw wobec promocji komunizmu oraz postulatów ruchu LGBT, przy jednoczesnej afirmacji charakteru narodowego państwa polskiego oraz polskiego interesu narodowego.

58. **„To my, to my, Polacy"** – hasło podkreślające wspólnotę wszystkich Polaków. Ma na celu manifestowanie zdrowej dumy narodowej.

59. **„Nic dla siebie, wszystko dla Ojczyzny!"** – hasło widoczne na transparentach podczas tegorocznego Marszu Niepodległości. Oznacza ono gotowość postawienia interesu Ojczyzny ponad własne, indywidualne dobro – ponad korzyści materialne, wygodę, a nawet osobiste ambicje. Zgodnie z tym hasłem, pracuje się nie dla własnej chwały, lecz dla dobra wspólnego i przyszłych pokoleń Polaków. Jest to też przejaw etosu służby publicznej, zgodnie z którym Polak angażujący się w życie społeczno-polityczne powinien kierować się odpowiedzialnością, troską o naród i państwo oraz brakiem indywidualistycznie pojmowanego egoizmu w decyzjach.

60. **„Stop masowej imigracji" –** wyraża sprzeciw wobec niekontrolowanego napływu imigrantów na terytorium państwa polskiego. Sprzeciw ten dotyczy nie tylko imigracji nielegalnej, lecz także legalnej o charakterze masowym, uniemożliwiającym skrupulatną kontrolę przybywających do Polski cudzoziemców. W rozumieniu posługujących się nim uczestników hasło wyraża sprzeciw wobec zjawiska, które w ich ocenie prowadzi do zastąpienia rdzennej ludności populacją pochodzącą z innych państw, co jest procesem rozłożonym w czasie. Uczestnicy akcentowali ponadto kwestię bezpieczeństwa, wskazując, że masowa imigracja utrudnia weryfikację tożsamości i przeszłości przybyszy, prowadzi do większej liczby popełnianych przestępstw, osłabia kontrolę państwa nad granicami, a także podważa zaufanie obywateli państwa polskiego do własnego państwa. Jedno z poprzednich haseł Marszu Niepodległości „Polska państwem narodowym" podkreślało potrzebę zachowania statusu Polski jako państwa narodowego, z czym – w ocenie uczestników – nierozłącznie wiąże się konieczność zatrzymania masowej imigracji.

61. **„Wołyń, Wołyń, pamiętamy"** – hasło upamiętniające ofiary ukraińskiego ludobójstwa na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej, dokonanego w latach 1943–1945 przez ukraińskich nacjonalistów z OUN i UPA. Jego skandowanie stanowiło wyraz pamięci o ofiarach oraz postulat zachowania prawdy historycznej, godnego upamiętnienia zamordowanych i przeprowadzenia prac ekshumacyjnych.

62. **„Karol Nawrocki – prezydentem Polski"** – hasło wyrażające poparcie dla dr. Karola Nawrockiego, sprawującego urząd Prezydenta RP. Skandujący podkreślali w ten sposób symboliczne znaczenie obecności głowy państwa na Marszu Niepodległości.

63. **„Nawrocki, Nawrocki, Nawrocki!"** – rytmiczne skandowanie nazwiska urzędującego Prezydenta RP, stanowiące wyraz aprobaty i poparcia. W odróżnieniu od haseł odwołujących się do konkretnych wartości lub postulatów politycznych okrzyk ten miał przede wszystkim charakter personalny.

64. **„Tu jest Polska, nie Bruksela, tu się Tuska nie popiera"** – hasło łączące akcentowanie suwerenności Polski z krytyką polityki rządu Donalda Tuska. Odwołanie do Brukseli, będącej siedzibą wielu najważniejszych instytucji Unii Europejskiej, symbolizowało sprzeciw wobec uległej polityki rządu względem UE.

65. **„Tusk do Berlina"** – hasło o charakterze politycznej polemiki, wymierzone w Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska. Stanowiło retoryczne nawiązanie do zarzutów formułowanych przez jego przeciwników, którzy postrzegają politykę rządu jako nadmiernie uwzględniającą interesy Niemiec.

66. **„Nie bać Tuska"** – hasło antyrządowe oparte na grze słów. W dosłownym brzmieniu stanowi wezwanie do nieobawiania się premiera Donalda Tuska, jednak podczas zbiorowego skandowania fonetycznie nawiązuje do wulgarnego okrzyku wymierzonego w szefa rządu. Jego użycie było formą manifestowania sprzeciwu politycznego.

67. **„Cała Polska śpiewa z nami, Trybunału nie oddamy"** – hasło nawiązujące do trwającego sporu polityczno-prawnego dotyczącego Trybunału Konstytucyjnego, jego funkcjonowania i obsady. Skandujący wyrażali sprzeciw wobec działań władz, które w ich ocenie stanowią bezprawną ingerencję w niezależność tego konstytucyjnego organu państwa oraz deklarowali wolę obrony ustrojowej pozycji Trybunału.

68. Sporadycznie pojawiały się ponadto hasła zawierające wulgarne określenia, takie jak „J***ć UPA i Banderę", „W górę serca, j***ć TVN", „J***ć Tuska" czy „Donald matole, Twój rząd obalą kibole". Wznosiły je spontanicznie pojedyncze osoby lub niewielkie grupy, a nie większy tłum, a organizatorzy zgromadzenia nie wzywali do ich skandowania. Okrzyki zawierające słowa nieprzyzwoite, wznoszone w miejscu publicznym, mogą wypełniać znamiona wykroczenia z art. 141 KW. Jednocześnie należy przypomnieć, że swoboda wypowiedzi obejmuje także wypowiedzi, które obrażają, szokują lub niepokoją (wyrok ETPC z dnia 7 grudnia 1976 r. w sprawie Handyside przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, skarga nr 5493/72), a ocena prawna każdego przypadku wymaga uwzględnienia kontekstu politycznej manifestacji.

IV. Stanowisko Policji

69. W dniu 12 listopada 2026 r. na oficjalnej stronie internetowej Komendy Stołecznej Policji opublikowany został komunikat pt. „Policyjne zabezpieczenie obchodów Narodowego Święta Niepodległości"[1], podsumowujący działania funkcjonariuszy

[1] https://ksp.policja.gov.pl/pl/dzialania/aktualnosci/70069,Policyjne-zabezpieczenie-obchodow-Narodowego-Swieta-Niepodleglosci.html (data dostępu: 15.11.2026 r.)

podczas wydarzeń zorganizowanych 11 listopada 2026 r. w Warszawie. Policja pozytywnie oceniła przebieg obchodów 108. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, wskazując, że odbyły się one w sposób bezpieczny. W komunikacie podkreślono, że tego dnia na terenie stolicy odbywało się wiele wydarzeń patriotycznych, w tym uroczystości z udziałem najwyższych władz państwowych, Bieg Niepodległości oraz Marsz Niepodległości, określony przez Policję jako największe zgromadzenie publiczne tego dnia.

70. W zabezpieczenie obchodów Narodowego Święta Niepodległości zaangażowani byli funkcjonariusze Komendy Stołecznej Policji, wspierani przez policjantów skierowanych do Warszawy z innych garnizonów na podstawie decyzji Komendanta Głównego Policji. W działaniach uczestniczyli także funkcjonariusze Służby Ochrony Państwa, Straży Miejskiej oraz żołnierze Żandarmerii Wojskowej. Komenda Stołeczna Policji zwróciła ponadto uwagę na współpracę służb z organizatorami poszczególnych wydarzeń.

71. Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Komendę Stołeczną Policji, funkcjonariusze zabezpieczający centrum Warszawy, w rejonach organizowanych zgromadzeń publicznych, zatrzymali według stanu na godzinę 22:30 łącznie 66 osób, w tym 44 osoby posiadające narkotyki oraz 6 osób poszukiwanych. Ponadto Policja poinformowała o ujawnieniu 4 osób, które naruszyły przepisy ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz.U. Nr 130, poz. 1112 ze zm.). W komunikacie nie wskazano jednak, jaka część wszystkich zatrzymań pozostawała w związku z Marszem Niepodległości.

72. Odnosząc się do danych o zatrzymaniach osób posiadających narkotyki, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. Nr 179, poz. 1485 ze zm.) już samo posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych stanowi przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3. W przypadku znacznej ilości takich środków lub substancji sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10 (art. 62 ust. 2), a w wypadku mniejszej wagi – grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (art. 62 ust. 3). Obserwatorzy Instytutu Ordo Iuris nie odnotowali na trasie Marszu przypadków posiadania lub używania środków odurzających.

73. W odniesieniu bezpośrednio do Marszu Niepodległości Komenda Stołeczna Policji poinformowała o zatrzymaniu mężczyzny, który podczas zabezpieczania zgromadzenia rzucił racą w policjantkę. Funkcjonariusze interweniowali także wobec kobiety, która według informacji Policji groziła spowodowaniem zagrożenia dla uczestników Marszu. Kobieta została wyprowadzona spośród uczestników zgromadzenia przez funkcjonariuszy działających w ubraniach cywilnych, a następnie przewieziona do jednostki Policji. Komunikat nie zawierał

szczegółowych informacji dotyczących dalszego przebiegu czynności procesowych wobec tych osób.

74. W komunikacie wskazano ponadto na zabezpieczenie podczas działań kilkuset sztuk materiałów pirotechnicznych, w tym rac i petard. Nie wskazano jednak dokładnej liczby zabezpieczonych materiałów ani tego, czy i jaka ich część została ujawniona w związku z Marszem Niepodległości.

75. Należy zaznaczyć, że przedstawione przez Komendę Stołeczną Policji statystyki dotyczą zbiorczo zabezpieczenia wydarzeń organizowanych 11 listopada 2026 r. w centrum Warszawy, a nie wyłącznie Marszu Niepodległości. W tym dniu odbywały się bowiem uroczystości państwowe, Bieg Niepodległości oraz inne, liczne zgromadzenia publiczne. Na podstawie opublikowanego komunikatu nie sposób zatem ustalić, ile spośród 66 zatrzymanych osób było uczestnikami Marszu Niepodległości ani tego, czy – a jeśli tak, to w jakiej części – zabezpieczone materiały pirotechniczne pochodziły z tego zgromadzenia.

76. Kwestia ta ma tym większe znaczenie, że komunikaty publikowane przez Policję po Marszu Niepodległości cechują się szczególną szczegółowością. Instytut Ordo Iuris nie odnotował, aby po innych zgromadzeniach publicznych o porównywalnej skali, organizowanych w Warszawie, Policja przedstawiała analogicznie rozbudowane zestawienia zatrzymań dokonanych w rejonie zabezpieczanego zgromadzenia – obejmujące m.in. osoby posiadające środki odurzające czy osoby poszukiwane. Tymczasem prezentowanie zbiorczych danych, dotyczących całego centrum miasta, w komunikacie, w którym Marsz Niepodległości wskazywany jest jako największe zgromadzenie dnia, **może prowadzić do nieuprawnionego przypisywania tych zdarzeń uczestnikom Marszu** i utrwalać jego negatywny wizerunek w przestrzeni publicznej, mimo braku ustaleń, że pozostawały one w związku z samym zgromadzeniem. **Uwagę zwraca zarazem, że sama Policja oceniła przebieg obchodów Narodowego Święta Niepodległości w Warszawie jako bezpieczny, pomimo wskazanych w komunikacie interwencji i zatrzymań.**

V. Rozporządzenie porządkowe Wojewody Mazowieckiego z dnia 16 października 2026 r. w sprawie wprowadzenia zakazu noszenia, przemieszczania i używania wyrobów pirotechnicznych na terenie m. st. Warszawy w dniu 11 listopada 2026 r.

77. W dniu 16 października 2026 r. Wojewoda Mazowiecki Mariusz Frankowski wydał rozporządzenie porządkowe w sprawie wprowadzenia zakazu noszenia, przemieszczania i używania wyrobów pirotechnicznych na terenie m.st. Warszawy w dniu 11 listopada 2026 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2026 r. poz. 10035;

dalej jako: „Rozporządzenie"). Akt został wydany na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. Nr 31, poz. 206 ze zm.; dalej jako: „ustawa o wojewodzie i administracji rządowej"). Zgodnie z § 1 Rozporządzenia wprowadzono zakaz noszenia, przemieszczania i używania wyrobów pirotechnicznych, o których mowa w ustawie z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, w miejscach publicznych na terenie m.st. Warszawy. Zakaz obowiązywał w dniu 11 listopada 2026 r. i obejmował nie tylko trasę Marszu Niepodległości, lecz wszystkie miejsca publiczne znajdujące się na terenie stolicy. Jako cel regulacji wskazano ochronę życia, zdrowia lub mienia osób oraz zapewnienie porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego.

78. Rozporządzenie przewidywało określone wyjątki od ustanowionego zakazu. Na podstawie § 3 ust. 1 jego przepisów nie stosowano do pokazów pirotechnicznych organizowanych przez podmioty zawodowo trudniące się tego rodzaju działalnością oraz do podmiotów uprawnionych do korzystania z wyrobów pirotechnicznych na mocy odrębnych przepisów. Wyłączeniem objęto ponadto używanie przez uprawnione podmioty, w celu realizacji ich zadań ustawowych lub statutowych, określonych wyrobów służących do sygnalizacji. Za naruszenie zakazu przewidziano karę grzywny, przy czym odpowiedzialność za wykroczenie przeciwko przepisom porządkowym o zachowaniu się w miejscach publicznych może wynikać z art. 54 KW, pod warunkiem spełnienia przesłanek tego przepisu. Rozporządzenie weszło w życie po upływie trzech dni od jego ogłoszenia, a ustanowiony nim zakaz obowiązywał wyłącznie 11 listopada 2026 r.

79. Rozporządzenie z dnia 16 października 2026 r., podobnie jak analogiczne akty wydawane w poprzednich latach, w ocenie Instytutu Ordo Iuris **nie spełnia ustawowych przesłanek stanowienia przepisów porządkowych i narusza konstytucyjną zasadę proporcjonalności**. Należy podkreślić, że wojewoda, jako organ administracji rządowej, może wydawać akty prawa miejscowego wyłącznie w granicach przyznanych mu kompetencji. Zgodnie z art. 60 ust. 1 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie wydanie rozporządzenia porządkowego jest dopuszczalne w zakresie nieuregulowanym w przepisach powszechnie obowiązujących, jeżeli jest to niezbędne do ochrony życia, zdrowia lub mienia oraz zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego. Przepis ten ustanawia zatem dwie kumulatywne przesłanki legalności przepisu porządkowego: (1) brak uregulowania danej materii w przepisach powszechnie obowiązujących oraz (2) niezbędność aktu dla ochrony wskazanych w ustawie dóbr. Niespełnienie choćby jednej z nich oznacza wyjście poza granice upoważnienia ustawowego.

80. Zastrzeżenia budzi także szeroki przedmiotowy i terytorialny zakres zakazu. Rozporządzenie odwołuje się do ustawowej definicji wyrobów pirotechnicznych, obejmującej produkty o zróżnicowanym przeznaczeniu i stopniu zagrożenia. Tymczasem zakaz ustanowiono w sposób generalny, obejmując nim zarówno używanie wyrobów pirotechnicznych, jak i samo ich noszenie oraz przemieszczanie. Nie wprowadzono przy tym rozróżnienia ze względu na rzeczywisty stopień zagrożenia powodowanego przez konkretny wyrób, poza wyjątkami wskazanymi w § 3 Rozporządzenia. W rezultacie zakazem objęto w jednakowym stopniu wyroby pirotechniczne wszystkich kategorii – od wyrobów kategorii F1, stwarzających bardzo niskie zagrożenie, po profesjonalne wyroby kategorii F4 – a także race świetlne i inne wyroby sygnalizacyjne. Należy zauważyć, że zakaz obowiązywał na terenie całej Warszawy, w tym w miejscach niezwiązanych z przebiegiem zgromadzeń publicznych czy uroczystości państwowych. W ocenie Instytutu tak szeroki zakres ograniczenia wykraczał poza to, co niezbędne do osiągnięcia deklarowanych celów, które można było zrealizować środkami mniej dolegliwymi – np. zakazem ograniczonym do rejonu zgromadzeń i uroczystości państwowych.

81. Szczególne znaczenie ma okoliczność, że polski porządek prawny przewiduje już przepisy dotyczące posiadania i używania wyrobów pirotechnicznych, w tym ich obecności podczas zgromadzeń publicznych. Zgodnie z art. 52 § 1 KW odpowiedzialności za wykroczenie podlega osoba biorąca udział w zgromadzeniu, posiadająca przy sobie broń, materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne lub inne niebezpieczne materiały lub narzędzia. Przepis ten stanowi samodzielną podstawę odpowiedzialności uczestników zgromadzeń, niezależną od wydania dodatkowego rozporządzenia porządkowego. Ponadto obowiązujące przepisy pozwalają na reagowanie na zachowania powodujące zagrożenie bezpieczeństwa osób i mienia, w szczególności na podstawie art. 83 § 1 KW, a w razie wystąpienia odpowiednich skutków – przepisów Kodeksu karnego. W zakresie, w jakim Rozporządzenie odnosi się do uczestników zgromadzeń publicznych, nie sposób zatem uznać, że wystąpiła luka prawna uzasadniająca wydanie przepisu porządkowego. Z kolei w odniesieniu do pozostałych miejsc publicznych na terenie Warszawy organ nie wykazał, aby istniało zagrożenie uzasadniające objęcie zakazem całego obszaru miasta, i to w sposób niezależny od rzeczywistego poziomu ryzyka w danym miejscu.

82. Odrębnej oceny wymaga proporcjonalność ingerencji w korzystanie z konstytucyjnie chronionej wolności zgromadzeń publicznych. Zgodnie z art. 57 Konstytucji RP każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich, natomiast ograniczenie tej wolności może określać ustawa. Jednocześnie art. 31 ust. 3 Konstytucji RP wymaga, aby ograniczenia korzystania z konstytucyjnych wolności i praw były ustanawiane w

ustawie, pozostawały konieczne w demokratycznym państwie dla ochrony wskazanych w tym przepisie wartości oraz nie naruszały istoty wolności i praw. Chociaż zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom wielotysięcznych zgromadzeń stanowi niewątpliwie prawnie uzasadniony cel, nie zwalnia to organów administracji publicznej z obowiązku wykazania niezbędności i adekwatności zastosowanych środków. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że ograniczenia wolności zgromadzeń mogą być wprowadzane wyłącznie w drodze ustawy i z zachowaniem zasady proporcjonalności (zob. m.in. wyrok TK z dnia 18 stycznia 2006 r., sygn. akt K 21/05; wyrok TK z dnia 18 września 2014 r., sygn. akt K 44/12). Zastrzeżenia budzi w szczególności objęcie jednolitym zakazem wszystkich miejsc publicznych w Warszawie, niezależnie od ich położenia względem trasy zgromadzenia oraz rzeczywistego poziomu zagrożenia.

83. W świetle powyższych okoliczności o zasadności i legalności Rozporządzenia przesądza jego ocena w świetle art. 60 ust. 1 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, a także art. 7, art. 31 ust. 3, art. 57 i art. 94 Konstytucji RP. Kluczowe znaczenie ma przy tym, czy wprowadzenie dodatkowego zakazu było rzeczywiście niezbędne wobec istniejących już ustawowych instrumentów ochrony porządku publicznego oraz czy jego zakres odpowiadał skali zagrożeń związanych z obchodami Narodowego Święta Niepodległości. Samo dążenie do zapewnienia bezpieczeństwa nie może stanowić wystarczającego uzasadnienia dla ustanawiania ograniczeń wykraczających poza granice delegacji ustawowej. W ocenie Instytutu Ordo Iuris – podobnie jak w odniesieniu do analogicznego rozporządzenia porządkowego Wojewody Mazowieckiego z dnia 22 października 2025 r. – przesłanki te nie zostały spełnione, a **Rozporządzenie wykracza poza granice upoważnienia ustawowego**, naruszając art. 94 w zw. z art. 7 Konstytucji RP oraz art. 57 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

VI. Wnioski z przeprowadzonego monitoringu przebiegu zgromadzenia

84. W toku obserwacji **nie odnotowano jakichkolwiek sprzecznych z prawem działań osób odpowiadających za organizację Marszu Niepodległości**. Wszelkie zdarzenia z udziałem uczestników zgromadzenia spotkały się z właściwą reakcją organizatora, w tym przewodniczącego zgromadzenia oraz Straży Marszu Niepodległości. Według szacunków organizatorów był to najliczniejszy Marsz Niepodległości w historii inicjatywy, a mimo to **przebiegł on w sposób pokojowy**, bez zdarzeń, które mogłyby wpłynąć na jego charakter jako zgromadzenia.

85. Dokonując oceny przebiegu zgromadzenia, uwzględnić należy właściwą i adekwatną reakcję organizatorów na zdarzenia z udziałem uczestników. Mając to

na uwadze, **nie stwierdzono przesłanek rozwiązania zgromadzenia** określonych w art. 20 ust. 1 Prawa o zgromadzeniach – przebieg zgromadzenia nie zagrażał życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach ani nie naruszał przepisów Prawa o zgromadzeniach albo przepisów karnych. Przesłanek do podjęcia czynności z zakresu nadzoru nad zgromadzeniem nie stwierdził także obecny na Marszu przedstawiciel Prezydenta m.st. Warszawy. Należy przy tym odnotować, że w tym roku Prezydent m.st. Warszawy nie wydał decyzji o zakazie żadnego ze zgromadzeń wchodzących w skład wydarzenia, wobec czego – po raz pierwszy od lat – nie zachodziła potrzeba obrony prawa do przeprowadzenia Marszu Niepodległości przed sądami.

86. Jednocześnie obserwatorzy Instytutu Ordo Iuris wskazują na kwestie wymagające organów władzy publicznej: (1) powtarzającą się od kilku lat praktykę legitymowania osób zmierzających na zgromadzenie bez wyraźnej podstawy faktycznej; (2) kierowane przez funkcjonariuszy Policji do organizatorów wyjazdów żądania przekazania list uczestników, pozbawione podstawy prawnej; (3) ponowne wydanie przez Wojewodę Mazowieckiego rozporządzenia porządkowego ustanawiającego generalny zakaz noszenia, przemieszczania i używania wyrobów pirotechnicznych na terenie całej Warszawy, które w ocenie Instytutu wykracza poza granice upoważnienia ustawowego.

Warszawa, 18 listopada 2026 roku,

W imieniu zespołu obserwatorów,

adw. Magdalena Majkowska

Członek Zarządu

Fundacji Instytut na rzecz Kultury
Prawnej Ordo Iuris